

การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)

INCREASING EFFICIENCY OF PURCHASING AND SUPPLIER MANAGEMENT
OF PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY REGION 2 NORTHEAST
(UBON RATCHATHANI PROVINCE)

พนิชไชย บุญจริง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ 2) ค้นหาปัญหาในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ 3) นำเสนอแนวทางการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ที่มีประสิทธิภาพของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ใช้วิธีวิทยาการศึกษาปรากฏการณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้วิจัยทราบถึงกระบวนการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย 13 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ ฝ่ายจัดหา กำหนดแผนการจัดซื้อ แผนการจัดซื้อวิเคราะห์แผนการจัดซื้อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดซื้อของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) แล้วดำเนินการจัดซื้อ ซัพพลายเออร์ส่งมอบวัสดุอุปกรณ์เข้าคลังพัสดุ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จนกระทั่งแผนบัญชีเบิกเงินให้กับผู้ขาย

2. ปัญหาของการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ปัญหาการขาดความแม่นยำในการพยากรณ์ ปัญหากระบวนการจัดซื้อล่าช้า ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ไม่ได้คุณภาพจากกระบวนการจัดซื้อ

3. แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ เริ่มจากวางแผนการเก็บข้อมูลในอดีตการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับบำรุงรักษานอกแผนจากระบบ SAP เพื่อใช้พยากรณ์ความต้องการในอนาคต และใช้แนวคิดทฤษฎีลีนปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดหา อันเนื่องมาจากกระบวนการทำงานที่ไม่จำเป็น และจัดทำกระบวนการกระบวนการคัดเลือกซัพพลายเออร์ให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นทาง ให้มีกระบวนการคัดเลือก การขึ้นทะเบียน เพื่อให้ได้วัสดุอุปกรณ์ที่ดีและมีคุณภาพ ไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

คำสำคัญ : พยากรณ์ความต้องการ, บำรุงรักษานอกแผน, การขึ้นทะเบียน

ABSTRACT

This research was qualitative research. The objectives of this research were 1) to study the procurement process and supplier management 2) find problems in the purchasing process and supplier management, 3) to present effective procurement and supplier management practices of Provincial Electricity Authority Region 2, Northeastern Region (Ubon Ratchathani Province) Using phenomenological methods by in-depth interviews Master groups of information providers and study documents related to the purchasing process and supplier management.

The results of this research were as follow:

1. The researcher knows about the procurement process and procurement of equipment. Which consists of 13 steps starting from the procurement department and the purchasing plan The Purchasing Department analyzes the procurement plan to be appropriate and consistent with the procurement of the Provincial Electricity Authority Region 2, Northeast Region. (Ubon Ratchathani Province) and procurement The supplier delivers the equipment to the warehouse. Receipt of inspection committee Until the accounting department withdraws money to the seller.

2. Procurement and Supplier Management Problems of Provincial Electricity Authority Region 2, Northeast Region (Ubon Ratchathani Province) can be divided into 3 types of problems, lack of accuracy in forecasting. The procurement process was delayed. The problem of non-quality materials and equipment from the purchasing process.

3. The Guidelines for Improving Purchasing Efficiency and Supplier Management of Provincial Electricity Authority Region 2 Northeast (Ubon Ratchathani Province) starting from planning the historical data collection, purchasing of supplies for off-plan maintenance from the SAP system to predict the demand for supplies for future maintenance work. And apply the concept of lean theory to improve the procurement process due to the work process. And the delay in analyzing the procurement process.

And set up an efficient supplier selection process from the source by establishing a process for interaction with suppliers To have a selection process, inspection, registration Thoughtful and concise To obtain good and quality materials Not causing problems in the future.

Keywords: demand forecast, off-plan maintenance, registration

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

จากข้อมูลการจัดซื้อพัสดุหลักและพัสดुरองของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ในระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีการจัดซื้อเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากแผนการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอนาคต การบำรุงรักษาระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้มีความมั่นคง และการเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินให้กับองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเบิกจ่ายเงินที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้ในแต่ละปี การลงทุนที่เพิ่มขึ้นของภาครัฐบาล จึงทำให้อุปสงค์ (Demand) ของสินค้าภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นและส่งผลทำให้มีการเพิ่มอุปทาน (Supply) เพื่อตอบสนองอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมสูงขึ้น หากบริษัทใดมีการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain management) ที่ดีย่อมเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น ซึ่งวิทยา สุหฤคำรัง (2546: 3-4) กล่าวว่าโซ่อุปทานประกอบด้วยขั้นตอนทุกๆขั้นตอน มีผลต่อกระบวนการรับรู้ของกระบวนการจัดซื้อ เริ่มตั้งแต่ ผู้ซื้อ ซัพพลายเออร์ ตลอดจนกระบวนการขนส่ง และภายในองค์กรแต่ละองค์กร จะมีโซ่อุปทานในเฉพาะส่วนของซัพพลายเออร์ จะประกอบด้วยหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น แผนกจัดซื้อส่วนของการปฏิบัติการตลาด และหน่วยกระจายสินค้า

การจัดซื้อของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในปัจจุบัน นับว่ามีบทบาทเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน การจัดซื้อถือเป็นหนึ่งในขั้นตอนแรกๆ ในการจัดการห่วงโซ่อุปทานขององค์กร การที่เป็นหนึ่งในขั้นตอนแรกทำให้การจัดซื้อมียุทธศาสตร์สำคัญ เนื่องจากการจัดซื้อที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การล่าช้าของกระบวนการ คุณภาพสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานทั้งหมดที่ตามมา เช่น การผลิต การจัดเก็บสินค้า การจัดส่งสินค้า เป็นต้น และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เริ่มทำการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อสินค้าหลักขององค์กร จะถือเป็นหนึ่งในสิ่งที่จะต้องปรับปรุงเป็นหลักอยู่เสมอ คิดเป็น 50 – 60 % ของรายจ่ายทั้งหมด ดังนั้นการที่องค์กรสามารถบริหาร การจัดซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจหมายถึงการที่องค์กรเปลี่ยนจากผลประกอบการที่ขาดทุนกลับมาเป็นกำไรได้

นอกจากนี้ การจัดซื้อ (Purchasing) เป็นกิจกรรมที่รับผิดชอบในการประกันว่าบรรดาพัสดุของใช้และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกิจกรรมนั้นมีพร้อมอยู่เสมอ แต่อาจมีหลายท่านที่เข้าใจสับสนระหว่างการจัดซื้อและการจัดหา (Procurement) ตามความหมายที่ใช้กันทั่วไป คำว่าจัดหานั้นมีความกว้างคลุมไปถึง การเช่า การซ่อม การผลิตขึ้นมาเอง การเปลี่ยน โอน และ อื่นๆ ที่ทำให้ได้มาซึ่งพัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ จากคำจำกัดความข้างต้น จะเห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานพัสดุเพราะไม่ใช่แค่งานซื้อเท่านั้น ยังขยายไปถึงการวางแผนและการวางนโยบายครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันด้วย จากการให้ คำจำกัดความคำว่าจัดซื้อ ผู้วิจัยขอใช้คำว่า การจัดซื้อจัดหา ในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการวางแผนการสั่งซื้อ จนกระทั่งได้รับมอบวัตถุดิบ (สุมนา อยู่โพธิ์, 2525)

ในปัจจุบันพบว่าแผนกจัดซื้อจัดจ้างได้มีการจัดซื้อพัสดุหลักและพัสดुरองเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึงปัจจุบันในอัตราร้อยละ 32 ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ย 320 ล้านบาทต่อปี ซึ่งมีมูลค่าที่สูงมาก และจากสถิติของบริษัทที่มียื่นซองเสนอราคามีมากถึง 103 ราย มีบริษัทที่มียื่นซองเสนอราคาเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึงปัจจุบันในอัตราร้อยละ 46 จากข้อมูลจะชี้ให้เห็นว่ากระบวนการจัดซื้อนั้นมีการแข่งขันมากขึ้นของบริษัทผู้ผลิต การควบคุมคุณภาพเกิดปัญหา เนื่องมาจากการแข่งขันของบริษัทผู้ผลิต และกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อส่งมอบให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในกรอบระยะเวลาจัดซื้อ ทำให้เกิดปัญหาการได้สินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ส่งผลทำให้ชีวิตของพนักงานและทรัพย์สินของการไฟฟ้าเป็นอันตราย

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากการจัดซื้อจัดหาของแผนกจัดซื้อและการบริหารพัสดุ กองบัญชี ฝ่ายบัญชีและพลังงาน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง และวางแผนกระบวนการทำงานในด้านการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ และเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้สนใจนำไปใช้ในการวางแผนงานด้านจัดซื้อและนำไปใช้ประกอบธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์
2. เพื่อค้นหาปัญหาในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ที่มีประสิทธิภาพ

สมมติฐานของการวิจัย

1. กระบวนการจัดซื้อที่มีประสิทธิภาพในการจัดซื้อในร้อยละ 95 เนื่องจากความชำนาญ และกระบวนการจัดซื้อที่มีประสิทธิภาพ
2. ซัพพลายเออร์มีความตื่นตัวและมีการกระตุ้นที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดซื้อที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาผ่านการสังเกตการทำงานของพนักงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) กรณีศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานดังที่กล่าวมาข้างต้น เช่น เจ้าหน้าที่แผนกจัดซื้อ เจ้าหน้าที่แผนกคลังพัสดุ ผู้อำนวยการกองบัญชี เป็นต้น รวมถึงตัวแทนของบริษัทฝ่ายขายพัสดุปกรณ์ของบริษัทคู่ค้า

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษากระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ โดยรวบรวมจากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารต่างๆ การสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการจัดซื้อจัดหา และนำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ จากนั้นหาแนวทางที่ทำให้การจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) มีประสิทธิภาพ

3. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ. 2563 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีคนให้นิยามไว้หลากหลาย แต่ที่ใช้กันแพร่หลาย แต่ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ

J. Van Weele (2005) ให้ความหมายของการจัดซื้อไว้ คือ การวางแผนระบบการจัดการแหล่งทรัพยากรภายนอกองค์กรซึ่งได้แก่ การดำเนินงาน ผู้ซื้อ งานบริการ การจัดการ และความรู้ ที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานทางด้านการจัดซื้อ มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานธำรงรักษาไว้ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

อรุณ บริรักษ์ (2550) กล่าวถึงความหมายของการจัดซื้อจัดหา (Procurement) โดยเรียบเรียงจากคำบรรยายของ ดร.วิทยา สุหฤตตรง คือ กระบวนการที่บริษัทหรือองค์กรต่างๆ ตกลงทำการซื้อขายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่ต้องการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของธุรกิจอย่างมีจังหวะเวลาและมีต้นทุนที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพปริมาณที่ถูกต้อง ตรงตามเวลาที่ต้องการ ในราคาที่เหมาะสมจากแหล่งขายที่มีความน่าเชื่อถือ

ทวีศักดิ์ จุลแก้ว (2551) ได้ศึกษาการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดหา ตามแนวคิดแบบลีนและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดกรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าโดยสร้างแบบจำลอง แผนภาพสายธารคุณค่าของการจัดซื้อจัดหาแบบลีนขึ้นมา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าและวัดประสิทธิภาพของกระบวนการ โดยงานวิจัยนี้ได้นำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดจากแบบจำลองอ้างอิง การดำเนินงานโซ่อุปทานมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ ซึ่งส่งผลให้องค์กรสามารถลดต้นทุน และรอบเวลาในการปฏิบัติงานให้สั้นลงได้

การจัดซื้อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัท ด้วยการจัดวัสดุและบริการสนองให้โดยไม่ขาดสาย เพื่อไม่ให้กระบวนการผลิตหยุดชะงักเนื่องจากการขาดวัสดุให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น โดยให้มีต้นทุน (Cost) ในการดำเนินการตามความเหมาะสม ซึ่งสามารถนำแนวคิดลีนมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อให้บรรลุว่าเหล่านั้นได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับซัพพลายเออร์ โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและค้นหาที่เกิเกิดขึ้นในการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ และเพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้การจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์มีประสิทธิภาพของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) การวิจัยนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้รูปแบบการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Study) ในการวิจัย เนื่องจากเป็นการศึกษาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันจากทัศนะของผู้ที่ได้ประสบกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง มีประโยชน์สำหรับทำความเข้าใจของคนผู้ซึ่งได้ประสบมาด้วยตัวเอง (Cohen 2000: อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา 2552:87) มีขั้นตอนและมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในงานวิจัยมีดังนี้

1.1.1 ผู้อำนวยการกองบัญชี รองผู้อำนวยการกองบัญชี ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองบัญชี คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และพนักงานแผนกจัดซื้อของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) จำนวน 20 คน

1.1.2 ตัวแทนฝ่ายขายของบริษัทซัพพลายเออร์ จำนวน 10 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 การสร้างแนวคำถาม ในการสร้างแนวคำถามแบบเจาะลึก เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษา และความถูกต้องทางด้านเนื้อหา โดยคำถามประกอบด้วยประเด็นหลักคือ กระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษากระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ เพื่อหาข้อมูลการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ในแต่ละกระบวนการทำงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)

2.1.2 ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถาม (Interview Guide) เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ฉบับ ดังนี้

- 3.1.1 แนวคำถามสำหรับผู้อำนวยการกองบัญชี
- 3.1.2 แนวคำถามสำหรับรองผู้อำนวยการกองบัญชี
- 3.1.3 แนวคำถามสำหรับผู้ช่วยผู้อำนวยการกองบัญชี
- 3.1.4 แนวคำถามสำหรับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
- 3.1.5 แนวคำถามสำหรับพนักงานแผนกจัดซื้อ
- 3.1.6 แนวคำถามสำหรับตัวแทนฝ่ายขายของบริษัทซัพพลายเออร์

3.2 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

การศึกษาเอกสารเป็นการวิจัยประเภทหนึ่งในการวิจัยเชิงบรรยาย ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริงหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ปรากฏในปัจจุบันว่ามีสภาพความเป็นจริงอย่างไร การศึกษาเอกสารจึงเป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ ศึกษาข้อมูลกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) มาวิเคราะห์ แล้วแสดงผลการวิเคราะห์ ออกมาในรูปของตารางการจัดหมวดหมู่ของพัสดุที่จัดซื้อ และกราฟเส้นแสดงการจัดหมวดหมู่ของพัสดุที่จัดซื้อ

3.3 ประเภทอุปกรณ์ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 สมุดบันทึก เพื่อบันทึกข้อมูลจากการซักถามและการสังเกตประจำวัน

3.3.2 แฟ้มเก็บข้อมูล เพื่อแยกข้อมูลออกเป็นประเภทต่างๆเพื่อความเรียบร้อยและการนำข้อมูลมาใช้ได้สะดวกรวดเร็ว

3.3.3 วิดีโอบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเทปบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกรวดเร็วและ สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน โดยเฉพาะข้อมูลที่สำคัญๆ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถบันทึกไว้ได้ ทั้งหมดขณะซักถาม

3.3.4 กล้องถ่ายรูป เพื่อใช้บันทึกภาพเหตุการณ์ และกิจกรรมต่างๆที่สำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรที่จะบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ 2 วิธีคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการศึกษาเอกสาร

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อใช้ในการค้นหาปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดซื้อจัดหาพร้อมทั้งหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทางในการจัดซื้อจัดหาที่มีประสิทธิภาพ

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าหรือตรวจสอบหลายทาง (Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นนั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือตรวจสอบแหล่งข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

6. การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความน่าเชื่อถือ โดยใช้วิธีสอบถาม และสัมภาษณ์จากบุคคลที่ให้ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยได้กระทำพร้อมๆการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการตรวจสอบทันที และตรวจสอบในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ จนสู่ขั้นตอนการสรุปผลการวิเคราะห์ จึงได้ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้คำตอบที่ถูกต้องครบถ้วนสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis) โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในเบื้องต้นไปพร้อมๆกันกับการเก็บข้อมูล โดยในแต่ละครั้งที่ทำการเก็บ ข้อมูลจะบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดแล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่แยกประเภทและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุปแล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบบรรยาย และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ แผนภูมิเส้นการจัดหมวดหมู่ของการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์

การวิเคราะห์ความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดจากการวางแผนการกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ที่มีลักษณะของกระบวนการจัดซื้อและคุณภาพของซัพพลายเออร์ให้คะแนนระดับความถี่และความรุนแรงตั้งแต่ 0-4 โดยเรียงลำดับความถี่ และความรุนแรงจาก น้อยไปหามาก แล้วนำคะแนนที่ได้ของความถี่รวมกับคะแนนของระดับความรุนแรงเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ความรุนแรง คือความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากการวางแผนการกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ที่มีผลต่อคุณภาพของพัสดุที่จัดซื้อ โดยระดับความรุนแรงแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับ 0 หมายถึง ไม่มีผลกระทบต่อการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์

ระดับ 1 หมายถึง ไม่มีผลกระทบต่อการจัดซื้อแต่มีผลกระทบกับการบริหารซัพพลายเออร์

ระดับ 2 หมายถึง มีผลกระทบต่อการจัดซื้อแต่ไม่มีผลมีผลกระทบกับการบริหารซัพพลายเออร์

ผลการวิจัย

การจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์เป็นกระบวนการจัดซื้อทางตรง ขั้นตอนในการจัดซื้อจัดหา ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาวางแผนและกำหนดแผนการจัดซื้อให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) และแผนกจัดซื้อจะทำการสืบราคา คัดเลือกผู้ขาย ออกใบสั่งซื้อ นำใบสั่งซื้อไปลงนามอนุมัติ ส่งสำเนาใบสั่งซื้อให้กับผู้ขาย และฝ่ายบัญชี จากนั้นเจ้าหน้าที่จัดซื้อติดตามการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ตามวันที่ระบุในใบสั่งซื้อ เมื่อวัสดุอุปกรณ์เข้ามาส่ง ณ จุดส่งมอบ คณะกรรมการตรวจรับจะมาสุ่มทดสอบอุปกรณ์ หากวัสดุอุปกรณ์ตรงตามข้อกำหนดให้เจ้าหน้าที่ประจำคลังพัสดุรับของเข้าคลังพัสดุได้ หากไม่ตรงตามข้อกำหนด คณะกรรมการตรวจรับจะสุ่มวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเป็น 2 เท่า ซัพพลายเออร์ต้องนำวัสดุอุปกรณ์กลับไปแก้ไข แล้วนำมาส่งมอบที่จุดส่งมอบใหม่ คณะกรรมการจะทำการสุ่มวัสดุอุปกรณ์ไปทดสอบที่ กมอ. ถ้าไม่ผ่านกระบวนการตรวจรับอีกให้ทำการบอกเลิกสัญญา เมื่อส่งวัสดุอุปกรณ์ฝ่ายบัญชีจะทำเรื่องจ่ายเงินให้กับซัพพลายเออร์ภายใน 30 วัน หลังจากคณะกรรมการตรวจรับตรวจรับของเข้าคลัง ถือเป็น การสิ้นสุดกระบวนการจัดซื้อ ส่วนการบริหารซัพพลายเออร์จะเป็นกระบวนการควบคุมเพื่อให้กระบวนการหลังจากการตรวจรับได้ของที่มีคุณภาพ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ชำรุด โดยเริ่มตั้งแต่การควบคุมกระบวนการดำเนินการในโรงงาน การขึ้นทะเบียน Pre-Qualification Lists และกระบวนการรายงานอุปกรณ์ชำรุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นแนวทางในการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ โดยการวิเคราะห์ปัญหาจากกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ของกรณีศึกษา พบว่าปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ เกิดจากกระบวนการจัดซื้อจัดหาภายในองค์กร เช่น กระบวนการจัดซื้อจัดหาที่ล่าช้า ขั้นตอนการทำงานที่มากเกินไป ความสูญเปล่าที่เกิดจากกระบวนการ ซึ่งสามารถใช้แนวทางการจัดซื้อจัดหาแบบลีนเข้ามาช่วยปรับในขั้นตอนที่มีปัญหาให้กระชับและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดเวลาในการทำงานและลดความซ้ำซ้อนของงาน

การจัดซื้อจัดหาที่ขาดการวางแผน ขาดการพยากรณ์ ทำให้ระบบการบริหารการจัดซื้อ และการบริหารพัสดุคลังของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการผิดพลาดในการบริหารพัสดุคลัง วัสดุอุปกรณ์ไม่พอต่อการใช้งาน และวัสดุอุปกรณ์ที่จัดซื้อในคลังพัสดุบางอุปกรณ์ไม่ได้เบิกไปใช้งาน ทำให้มีสินค้าสิ้นคลังรอเบิกไปใช้งาน การใช้ข้อมูลและประสบการณ์ผสมรวมกับการวิเคราะห์ในระยะเวลาที่สั้น มีการวางแผนงานที่ดีตั้งแต่ต้น ทำให้เราลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นที่ปลายเหตุได้

การขาดการบริหารจัดการระบบการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ตั้งแต่ต้นน้ำ ทำให้เราได้วัสดุอุปกรณ์ที่มีปัญหา การขาดการวิเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับส่วนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ส่งผลทำให้องค์กรขาดข้อได้เปรียบในกระบวนการทำงาน ดังนั้นถ้าเราวางระบบให้ดีและมีประสิทธิภาพ จะทำให้องค์กรได้วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ อีกทั้งยังลดต้นทุนในการจัดซื้อเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า

1.1.1 ควรมีการอธิบายผลการวิจัยให้กับเจ้าหน้าที่จัดซื้อ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจในแนวทางการปรับปรุงชัดเจน

1.1.2 จากการสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ขายในลักษณะที่เรียกว่า SRM (Supplier Relationship Management) จะส่งผลให้เกิดระบบ Co-Planning ที่การทำงานมีความสัมพันธ์กันดี มีลักษณะเหมือนเป็นเครือข่ายเดียวกันส่งผลให้ การจัดซื้อและการผลิต เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และข้อมูลที่ได้จากการผู้ขายอาจนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงสถิติและการพยากรณ์ เชิงปริมาณได้เป็นอย่างดี

1.2 จากแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบซัพพลายเออร์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) ผู้วิจัยแนะนำว่า

1.2.1 จัดการระบบการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทาน ดังนั้น การให้ความร่วมมือจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำให้แนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพจัดการระบบการจัดซื้อและการบริหารซัพพลายเออร์ประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะฝ่ายจัดหา วางแผนการสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ มีการพยากรณ์ที่แม่นยำ เพื่อลดการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์นอกแผน และลดการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีในแผนแต่ไม่ได้เบิกไปใช้งาน

1.2.2 ควรให้การสนับสนุนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการทำงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี) เช่น ระบบ ERP (Enterprise Resource Planning) เป็นระบบที่ใช้ในการวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กรโดยรวม เพื่อให้เกิดการใช้ ประโยชน์สูงสุด และเป็นระบบที่เชื่อมโยงระบบงานต่างๆ ขององค์กรเข้าด้วยกันตั้งแต่ การจัดซื้อจัดจ้าง การผลิตการขาย บัญชี และการบริหารบุคคล อีกทั้งยังช่วยลดเวลาและขั้นตอนการทำงานได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษากระบวนการรายงานอุปกรณ์ชำรุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นอำนาจต่อรองในการชี้แจงให้กับซัพพลายเออร์ ได้รับรู้ถึงสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ และหาทางแก้ไขต่อไป

2.2. ควรมีการศึกษาแนวทางในการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์หลัก เนื่องจากมีมูลค่าการใช้สูง เช่นเดียวกับวัสดุอุปกรณ์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี)

2.3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อที่จะนำผลการวิจัยในเชิงตัวเลขมาประกอบกับแนวทางในการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์หลักที่ได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

จักรพันธ์ อินทจักร.(2553). “การนำเทคนิคเส้นเขามาประยุกต์ใช้กับกระบวนการจัดซื้อ.”

สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีมหานคร.

ชาย โพธิ์ลีตา.(2552). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

ทวีศักดิ์ จุลแก้ว.(2551). “การปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดหาตามแนวคิดแบบลีน และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตหม้อแปลงไฟฟ้า.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2548). **การจัดการล่อจิสติกส์**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ:ธรรมการพิมพ์.

ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2552). **การจัดการโลจิสติกส์ และซัพพลายเชน**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.

ธิดา แก่นจันทร์. (2552). “การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดซื้อจัดหาเพื่อสร้างรูปแบบการจัดซื้อที่เหมาะสม กรณีศึกษาบริษัทเอสเค ออโต อินทีเรีย จำกัด.” ปัญหาพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ธนิตโสรัตน์. (2552). **คู่มือการจัดการคลังสินค้าและการกระจายสินค้า**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ:

ประชุมทองพรีนติ้ง.

บริษัท ไอ เอ็ม บู้คส์ จำกัด (2550). **กลยุทธ์การจัดซื้อ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.

ปราณี ตันประยูร. (2537). **การบริหารการผลิต**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.

พริภา องค์คุณารักษ์. (2553). **การจัดการโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเกษตรเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ.: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนนา อยู่โพธิ์. (2525). **การจัดซื้อและการบริหารพัสดุ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรุณ บรรีรักษ์. (2550). **กรณีศึกษา: การบริหารงานจัดซื้อในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไอทีแอล เทค มีเดีย.

Website

กิดานันท์ มลิทอง. (2543). **ทฤษฎีระบบ**. เข้าถึงเมื่อ 13 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

<http://www.kroobannok.com/blog/21392>

สมหวัง วิทยาปัญญานนท์. (2544). **พื้นฐานการลดต้นทุนการผลิต**. เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2563.

เข้าถึงได้จาก <http://www.budmgt.com/topics/top01/costreduce.html>

Book

Arjan J. Van Weele. (2005). **Purchasing & Supply Chain Management: Analysis, Strategy, Planning and Practice**. 4th ed. London: Thomson Learning.

Patrick M. Wright and Gary C. McMahan. (1992). “**Theoretical Perspectives for Strategic Human Resources Management.**” *Journal of Management*. Vol. 18 No.2: 299.

Robert Monczka, Robert Trent and Robert Handfield. (2002). **Purchasing and Supply Chain Management**. 2nd ed. South-western: Mason.

William A, Messner. (1982). **Profitable Purchasing Management-A guide for small business owners And managers**. New York: Abacom.